

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport
Bedrijventerrein Koegorspolder te Terneuzen
en de aanvulling daarop

6 februari 2004

1261-175

ISBN 90-421-1084-8

Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
2. OORDEEL OVER HET MER EN DE AANVULLING DAAROP	3
2.1 Algemeen	3
2.2 Toelichting op oordeel ten aanzien van essentiële tekortkoming	4
3. TEKORTKOMINGEN MER DIE VOLDOENDE ZIJN AANGEVULD	5
3.1 Probleemstelling en autonome ontwikkeling.....	5
3.2 Alternatievenvergelijking en samenvatting.....	6
3.3 Effectbeschrijving.....	7
3.3.1 Natuur	7
3.3.2 Landschappelijke effecten.....	7
3.3.3 Water en bodem.....	7
3.3.4 Luchtkwaliteit.....	8
4. OVERIGE OPMERKINGEN EN AANBEVELINGEN.....	9
4.1 Vervolgprocedures glastuinbouwplannen.....	9
4.2 Geluid.....	9

1. INLEIDING

De gemeente Terneuzen heeft het voornemen om in de Koegors- en Nieuwe Zevenaarpolder in de Kanaalzone Gent-Terneuzen een bedrijventerrein te ontwikkelen, verder Koegorspolder genoemd. Om de nieuwe ontwikkelingen planologisch te regelen, zal een nieuw bestemmingsplan opgesteld worden. Het plangebied moet volgens het MER ruimte gaan bieden aan een aantal bedrijfsmatige activiteiten:

- de uitbreiding van het bestaande zeehaven- en industrieterrein Sluiskil-Oost met ruim 88 ha;
- uitbreiding van de bestaande recyclingzone met circa 30 ha;
- de realisatie van een baggerspeciedepot en -verwerkingsterrein met een omvang van maximaal 97 ha¹;
- een aanlegvoorziening langs het kanaal voor de aan- en afvoer van de baggerspecie;
- de realisatie van een stedelijke randzone van circa 50 ha met hoogwaardige stedelijke en regionale bedrijvigheid;
- een windmolenpark (met een vermogen van maximaal 55 MW en 22 windturbines);
- de realisatie van een leidingstrook voor bundeling van leidingen;
- benodigde aanpassingen in de verkeers- en landschapstructuur en voorzieningen voor de waterhuishouding.

Daarnaast moet de geluidzone van de gezoneerde industrieterreinen Sluiskil-Oost en Kanaaleiland, waarin de akoestische gevolgen van de activiteiten worden begrensd, worden verruimd.

Bij brief van 6 november 2002² heeft het bevoegd gezag, de gemeente Terneuzen, de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over het opgestelde milieueffectrapport (MER). Het MER is op 11 november 2002 ter inzage gelegd³.

Het advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.⁴ De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁵, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen.

¹ De baggerspecieverwerking kon volgens de oorspronkelijke plannen in de startnotitie van Rijkswaterstaat plaats vinden op drie manieren: scheiden en storten (in een groot depot), koude immobilisatie (met een kleiner depot) of thermische immobilisatie (zonder depot). Voor het baggerspeciedepot is reeds een m.e.r.-procedure doorlopen, met Rijkswaterstaat als initiatiefnemer. Voor de verschillende baggerspecieverwerkingsopties is in juni 2002 een nieuwe m.e.r.-procedure van start gegaan. Rijkswaterstaat heeft een concept van dit aanvullings-MER aan de Commissie ter beschikking gesteld om de milieugevolgen van deze deelactiviteit in het kader van de bestemmingsplanherziening te kunnen beoordelen. Door de nieuwe ontwikkelingen die verderop in dit advies nog aan de orde zullen komen, is dit aanvullings-MER echter niet in procedure gebracht.

² Zie bijlage 1.

³ Zie bijlage 2.

⁴ Zie bijlage 3 voor de samenstelling van de werkgroep en andere projectgegevens.

⁵ Zie bijlage 4 voor een lijst hiervan.

Op grond van artikel 7.26, lid 1 van de Wm toetst de Commissie:

- aan de richtlijnen van het MER⁶, zoals vastgesteld op 20 augustus 2002;
- op eventuele onjuistheden⁷;
- aan de wettelijke regels voor de inhoud van een MER⁸.

Bij de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de wettelijke vereisten en de richtlijnen en gaat zij na welke onderdelen van het MER in aanmerking komen voor een positieve vermelding. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven bij het besluit over het bestemmingsplan. Is dat naar haar mening niet het geval dan betreft het een essentiële tekortkoming. De Commissie zal dan adviseren tot een aanvulling. Overige tekortkomingen worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Tijdens de toetsing van het MER heeft de Commissie enkele tekortkomingen en onduidelijkheden in het MER geconstateerd die een goede onderbouwing van de besluitvorming in de weg kunnen staan. Deze punten heeft zij weergegeven in een discussienotitie waarover op 10 januari 2003 een overleg heeft plaatsgehad tussen de Commissie, initiatiefnemer en bevoegd gezag.

In het overleg heeft de gemeente Terneuzen een aantal zaken nader toegelicht aan de hand van een schriftelijke reactie op de discussienotitie, gedateerd 9 januari 2003. In het overleg is overeengekomen het advies van de Commissie enkele weken op te schorten om de initiatiefnemer in de gelegenheid te stellen een formele aanvulling op het MER te maken, zodat dit bij het toetsingsadvies van de Commissie betrokken zou kunnen worden. Tot slot heeft de gemeente Terneuzen tijdens hetzelfde overleg mondeling toegelicht dat de plannen van Rijkswaterstaat ten aanzien van de baggerspecieberging en -verwerking aanzienlijk gewijzigd zijn, maar dat over de exacte aard van de wijzigingen nog onvoldoende duidelijkheid bestaat. Aangezien de Commissie voor het uitbrengen van advies gebonden is aan een wettelijke termijn van 9 weken, heeft de gemeente de Commissie per brief van 18 februari 2003⁹ toestemming verleend haar toetsingsadvies op een later tijdstip uit te brengen. In deze brief wordt door de gemeente geen nieuwe adviestermijn gedefinieerd, maar geeft de gemeente aan de Commissie te zullen benaderen voor nader overleg op het moment dat er meer duidelijkheid over de plannen is.

Gezien de lange tijd die verstreken is sinds het oorspronkelijke verzoek om advies en gezien de misverstanden die bij andere belanghebbenden bleken te rijzen, heeft de Commissie in een nader overleg met de gemeente Terneuzen op 19 december 2003 aangegeven op korte termijn een toetsingsadvies uit te zullen brengen om voldoende helderheid te creëren over haar huidige stand-

⁶ Wm, artikel 7.23, lid 2.

⁷ Wm, artikel 7.23, lid 2.

⁸ Wm, artikel 7.10.

⁹ Zie bijlage 1a.

punt en haar procedurele rol. In dit overleg is een termijn overeengekomen waarbinnen de gemeente de aanvullende informatie en een toelichtende brief aan de Commissie zal doen toekomen.

Op 22 januari 2004 heeft de Commissie de aanvulling op het MER ontvangen, gedateerd 20 januari 2004. In de brief van 21 januari 2004¹⁰ geeft de gemeente een toelichting op de gang van zaken sinds de oorspronkelijke publicatie van het MER en bevestigt zij haar oorspronkelijke verzoek om advies van 6 november 2002.

Dit toetsingsadvies betreft het MER inclusief de aanvulling en de toelichtende brief. De Commissie merkt op dat de aanvulling niet ter inzage heeft gelegen. Dit betekent dat zij geen inspraakreacties op de aanvulling bij haar oordeel heeft kunnen betrekken.

2. OORDEEL OVER HET MER EN DE AANVULLING DAAROP

2.1 Algemeen

De Commissie is van mening dat in het MER inclusief de aanvulling **niet alle essentiële informatie aanwezig** is om het milieubelang een volwaardige plaats in de besluitvorming te geven.

MER

In het *MER* wordt al veel informatie gepresenteerd die relevant is voor de besluitvorming. De Commissie heeft echter ook een aantal essentiële tekortkomingen geconstateerd die een goede onderbouwing van de besluitvorming in de weg kan staan. Het gaat om de volgende punten:

- Probleemstelling en autonome ontwikkelingen;
- Meest milieuvriendelijk alternatief (mma) in relatie tot de baggerspecieactiviteiten;
- Alternatievenvergelijking en samenvatting;
- Beschrijving van de milieugevolgen.

Aanvulling

De Commissie beoordeelt dat er in de *aanvulling op het MER* nog steeds sprake is van een essentiële tekortkoming. Dit oordeel is gebaseerd op het ontbreken van actuele informatie over de deelactiviteit baggerspecieberging en -verwerking en de milieugevolgen hiervan. In §2.2 licht de Commissie haar oordeel over deze essentiële tekortkoming toe.

De aanvulling op het MER biedt ten aanzien van de overige tekortkomingen in het MER voldoende informatie. Het oordeel van de Commissie over de punten waarop de aanvulling voldoende informatie biedt, wordt nader toegelicht in hoofdstuk 3.

¹⁰

Zie bijlage 1b.

MER

In het MER is een mma ontwikkeld, waaruit vervolgens het voorkeursalternatief is afgeleid. De Commissie constateerde op basis van het MER dat er voor de baggerspeciebergings- en -verwerking drie opties open blijven die elk leiden tot een ander ruimtebeslag en andere effecten: 1. scheiden en storten in depot, 2. Koude immobilisatie (KIM) met kleiner depot en 3. Thermische immobilisatie (TIM) zonder depot. In het vast te stellen bestemmingsplan wilde de gemeente alle mogelijkheden openhouden in verband met het door Rijkswaterstaat te realiseren PPS¹¹-project. In het mma werd uitgegaan van TIM¹², terwijl Rijkswaterstaat de kans op realisatie van een dergelijke installatie laag inschat. De Commissie heeft gevraagd de realiteitswaarde van het mma in een aanvulling op het MER nader te onderbouwen.

Daarnaast heeft de Commissie opgemerkt dat de essentie van het mma is gelegen in het voorkomen van ruimtebeslag op waardevolle elementen in het plangebied. Een belangrijk ingrediënt van het mma, het handhaven van het kreekrestant in het gebied grenzend aan het kanaal, werd in het MER als niet-realistisch bestempeld omdat dit in strijd zou zijn met de programmatische uitgangspunten. De Commissie onderkent dat een mma altijd realistisch dient te zijn, maar is van mening dat nader toegelicht moet worden om welke uitgangspunten het gaat en hoe hard deze zijn. Zij heeft geadviseerd om in een aanvulling op het MER de programmatische uitgangspunten nader toe te lichten en duidelijk te maken of er geen realistische variant is waarbij dit kreekrestant wel behouden blijft.

Aanvulling

Uit de *aanvulling op het MER* blijkt dat de baggerspecieactiviteiten zodanig kunnen wijzigen dat dit belangrijke consequenties heeft voor het ruimtebeslag en het milieu. Deze consequenties zijn in het MER en de aanvulling nog niet aan de orde geweest, omdat er nog geen overeenstemming tussen Rijkswaterstaat en de gemeente Terneuzen is bereikt over de genoemde activiteiten.

Gezien de onduidelijkheid over de nieuwe ontwikkelingen ten aanzien van de baggerspecieactiviteiten, staat de realiteitswaarde van alle in het MER beschreven opties ter discussie. In de aanvulling is wel goed inzichtelijk gemaakt of en hoe (delen van) de verschillende kreekrestanten behouden kunnen worden bij de in het MER genoemde varianten voor baggerspeciebergings-/verwerking. Voor het in het MER uitgewerkte mma (op basis van thermische immobilisatie en geen noordelijke uitbreiding van het zeehaventerrein) blijft het kreekrestant behouden. Duidelijk is dat de kans op behoud van de kreekrestanten sterk bepaald wordt door de uiteindelijke manier waarop Rijkswaterstaat invulling geeft aan de baggerspeciebergings-/verwerking en het daarmee samenhangende benodigde ruimtebeslag.

¹¹ PPS = publiek private samenwerking.

¹² In het concept aanvullings-MER Baggerspecieverwerking Koegorspolder doet Rijkswaterstaat hier zelf geen uitspraak over (zie brief Raadsvoorstel d.d. 31 oktober 2002, pagina 5), maar volgens de gemeente Terneuzen blijkt uit de effectvergelijking dat een TIM-terrein aan de zuidzijde de meest milieuvriendelijke optie is voor de baggerspecieverwerking. Volgens Rijkswaterstaat (pagina 7 van hetzelfde Raadsvoorstel) zijn de realisatiekansen van een TIM-installatie echter laag, terwijl zij meent dat een KIM-installatie tot de reële mogelijkheden behoort.

Op basis van de aard van de wijzigingen dient in de komende tijd beoordeeld te worden of het MER inclusief de aanvulling nog wel ten grondslag kan liggen aan het besluit. Voor het voorliggende besluit, het vaststellen van een bestemmingsplan, is het van belang dat de ruimtelijke consequenties van deze wijzigingen in beeld worden gebracht. Duidelijk moet worden gemaakt in hoeverre de gewijzigde plannen afwijken van de in het MER beschreven opties en wat dit betekent voor de gevolgen die het voornemen heeft op natuur, landschap en de woon- en leefomgeving.

- Aangezien te verwachten is dat de wijzigingen in de plannen voor baggerspeciebergings- en -verwerking ruimtelijke consequenties hebben, adviseert de Commissie om een actualisatie van het MER uit te voeren en deze in procedure te brengen alvorens het besluit over het bestemmingsplan genomen wordt. In het geactualiseerde MER dienen alle milieugevolgen van de wijzigingen in beeld gebracht te worden. De mogelijkheden die bij het gewijzigde voornemen bestaan om de kreekrestanten te behouden, verdienen bijzondere aandacht. Het nieuwe MER dient uiteraard ook een geactualiseerde samenvatting te bevatten die als zelfstandig document leesbaar is. Deze moet voorzien zijn van alle relevante MER informatie en een duidelijke alternatievenvergelijkingstabel.

3. TEKORTKOMINGEN MER DIE VOLDOENDE ZIJN AANGEVULD

In dit hoofdstuk geeft de Commissie een toelichting op de punten die in het MER onvoldoende aan de orde kwamen, maar waarvoor in de aanvulling op het MER voldoende informatie beschikbaar is gekomen. Voor de duidelijkheid gaat zij hierbij eerst in op de gesignaleerde tekortkomingen in het MER, alvorens aan te geven waarom er met de aanvulling wel voldoende informatie beschikbaar is gekomen voor de besluitvorming. Elk onderdeel van het advies wordt, indien relevant, afgesloten met een aanbeveling voor de verdere besluitvorming. Voor de onderdelen waarop de eerdergenoemde wijzigingen in de baggerspeciebergings- en -verwerking belangrijke consequenties zullen hebben, geldt uiteraard dat deze consequenties in de actualisatie van het MER beschreven moeten worden (zie hoofdstuk 2).

3.1 Probleemstelling en autonome ontwikkeling

MER

De Commissie was van mening dat het grootste deel van de probleemstelling voldoende onderbouwd is en dat het voornemen duidelijk is beschreven¹³. De noodzaak voor extra zeehaventerrein behoeft echter een betere onderbouwing met name omdat op grond hiervan de handhaving van een kreekrestant als niet-realistisch beoordeeld wordt. Uit het MER blijkt namelijk dat het aanbod van zeehaventerrein in de regio zeer ruim is in vergelijking met de vraag.

Het MER maakt niet duidelijk wat de ruimtelijke- en milieuconsequenties zijn van de gemaakte reserveringen voor het tunneltracé en de leidingenstrook. De ligging van het tracé sluit mogelijk bepaalde zeehavengebonden activiteiten

¹³ Hierbij merkt zij op dat er toen nog geen sprake was van wijzigingen van de plannen voor de baggerspeciebergings- en -verwerking.

uit in de omgeving van het tracé op grond van veiligheidsoverwegingen. De Commissie heeft geadviseerd dit in een aanvulling op het MER nader toe te lichten in relatie tot de behoeftevraag. Ook heeft zij geadviseerd in te gaan op de gevolgen van de eventuele glastuinbouwplannen voor het bestemmingsplan.

Aanvulling

In de aanvulling op het MER wordt de behoefte aan zeehaventerrein nader toegelicht. Verder wordt in de aanvulling duidelijk dat er wel realistische mogelijkheden zijn om (delen van) het kreekrestant te sparen. Het mogelijke behoud van het kreekrestant blijkt vooral af te hangen van de te kiezen wijze van baggerspecieverwerking (zie ook §2.2).

- Hoewel de behoefte-raming in de aanvulling nader is toegelicht, beveelt de Commissie aan om bij het nemen van het besluit de behoefte aan zeehaventerrein beter te onderbouwen. Het betreft geen essentiële tekortkoming van het MER, maar omdat er bij het voornemen sprake is van aantasting van natuurwaarden (zie §3.3.1) is het, in het kader van toetsing aan de Vogel- en Habitatrichtlijn/Flora- en Faunawet, noodzakelijk om aan te tonen dat er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang.

Ook wordt in de aanvulling voldoende toegelicht welke wederzijdse beïnvloeding te verwachten is tussen de geplande zeehavenindustrie, het gereserveerde tunneltracé en de leidingenstrook. Ten aanzien van de glastuinbouwplannen stelt de aanvulling dat hiervoor nog een aparte procedure doorlopen zal worden (zie aanbeveling §4.1). De Commissie is van mening dat voor een onderbouwing van het voorliggende besluit voldoende informatie beschikbaar is gekomen.

3.2 Alternatievenvergelijking en samenvatting

MER

In het MER ontbreekt een vergelijkingstabel waarin alle alternatieven voor de verschillende milieuaspecten met elkaar vergeleken worden. De Commissie merkt op dat de windmolenvarianten niet toetsbaar tegen elkaar zijn afgewogen. Ook in de samenvatting ontbreekt informatie over de alternatievenvergelijking. Doordat de verschillen in milieueffecten tussen voorkeursalternatief en mma in de samenvatting niet terug te vinden zijn, biedt de samenvatting geen goede weergave van de hoofdpunten van het MER. De Commissie heeft geadviseerd om in een aanvulling op het MER een duidelijke vergelijkingstabel te presenteren. Ook heeft zij geadviseerd om de relevante aanvullende informatie en de vergelijkingstabel in een geactualiseerde samenvatting te verwerken.

Aanvulling

De ontwikkeling van de opstellingsvarianten voor windturbines en de afweging tussen deze varianten is in de aanvulling (punt 2.8) inzichtelijk gemaakt. De opstellingsvariant C, die gekozen is voor verdere uitwerking, heeft de laagste energieopbrengst maar veroorzaakt de minste geluidsbelasting voor de woonomgeving. In de aanvulling op het MER wordt een overzichtstabel gepresenteerd van de alternatievenvergelijking. De Commissie is van mening dat hiermee voldoende informatie beschikbaar is gekomen. Ten aanzien van de geactualiseerde samenvatting verwijst zij naar de aanbeveling in §2.2.

3.3 Effectbeschrijving

3.3.1 Natuur

MER

Het MER maakt duidelijk dat er sprake is van belangrijke aantasting van natuurwaarden. Het gaat om waardevolle flora, beschermde vogelsoorten en vleermuizen. Er worden in het MER mitigerende en compenserende maatregelen overwogen, maar niet aangegeven wordt welke maatregelen ook werkelijk onderdeel uitmaken van de plannen en wat hun effectiviteit is.

Aanvulling

In de aanvulling op het MER worden de activiteiten getoetst aan het afwegingskader van de Flora- en faunawet. Voor de gepresenteerde resultaten wordt verwezen naar een drietal notities die in de bijlagen echter ontbreken en door de Commissie dus niet op juistheid gecontroleerd zijn. De aanvulling biedt voldoende inzicht in de te treffen mitigerende en compenserende maatregelen voor de recyclingzone, de stedelijke randzone en het windturbinepark. Ook geeft de aanvulling inzicht in de stand van zaken van de ontheffingsverleningen. De Commissie concludeert, dat in het MER inclusief aanvulling voldoende inzicht wordt geboden in de voorkomende natuurwaarden, de effecten van het voornemen hierop en de effectiviteit van maatregelen.

3.3.2 Landschappelijke effecten

MER

Er worden in het MER geen gegevens verstrekt over de maatvoering van de bebouwing binnen de bestemmingen zeehaventerrein, recyclingzone, stedelijke randzone, baggerspecieverwerking en overslag. De visueel-landschappelijke effecten hiervan zijn niet in de effectbeschrijving meegenomen.

Aanvulling

De visueel-landschappelijke effecten van het voornemen zijn in de aanvulling voldoende uitgewerkt.

3.3.3 Water en bodem

MER

In het MER en de Watertoets komen alle relevante wateraspecten aan de orde, maar de beschrijving is zeer kwalitatief van aard. Er zijn veel aannames gedaan, zonder dat een beschouwing van de onzekerheden of een gevoeligheidsanalyse wordt gepresenteerd. De Commissie heeft geadviseerd de effectbeschrijving voor water en bodem nader te onderbouwen en inzicht te geven in de onzekerheden.

In het mma lijkt geen optimalisatie van de water- en bodemaspecten te hebben plaatsgevonden door het opnemen van maatregelen voor het verder terugdringen van brakke kwel. De voorgestane aanpak van bodem en waterboderverontreiniging is functiegericht saneren. De Commissie heeft gevraagd om in een aanvulling op het MER voor het mma een aanpak uit te werken met verdergaande maatregelen dan functiegericht saneren of in ieder geval toe te lichten waarom dit niet kan.

Aanvulling

In de aanvulling wordt ingegaan op de opmerkingen van de Commissie ten aanzien van de waterhuishouding en de te verwachten zettingen. Er wordt voldoende onderbouwd waarom op een aantal punten een nadere detaillering in dit stadium niet zinvol of mogelijk is.

- De Commissie beveelt aan om de wateraspecten bij de verdere planuitwerking nader te onderzoeken om keuzes te kunnen motiveren. Ook is het zinvol om de watereffecten in het evaluatie-/monitoringsprogramma een duidelijke rol te geven.

In de aanvulling wordt toegelicht dat verdere peilverhoging om brakke kwel terug te dringen door de gemeente en waterschap niet wenselijk wordt geacht in verband met risico's op grondwateroverlast.

- De Commissie beveelt aan om bij de verdere planuitwerking kansen in beschouwing te nemen voor het opzetten van het grondwaterpeil in geval van toekomstige ophogingen van het gebied.

De aanvulling geeft een betere onderbouwing van de keuze voor functiegerichte sanering. Het wordt duidelijk dat een functiegerichte aanpak van bodem- en grondwaterverontreiniging nader afgestemd zal worden op de in het gebied aanwezige ontwikkelingskansen.

3.3.4

Luchtkwaliteit

MER

In het MER wordt aangegeven dat de immissieconcentraties van de meeste luchtcomponenten door alle initiatieven nauwelijks zullen veranderen. Wel zal er mogelijk sprake zijn van een toename van de fijn stof emissies (gezondheidseffecten) en grof stof emissies (visuele stofhinder). De geschatte fijn stof concentraties van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling benaderen de grenswaarde van $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Deze conclusies zijn getrokken op basis van meetgegevens bij één meetstation: Philippine. De Commissie merkt op dat dit meetpunt voor luchtverontreinigende componenten waarschijnlijk niet representatief is voor het gehele gebied, maar in een onderschatting van de concentratie fijn stof resulteert. Zij heeft geadviseerd de luchtkwaliteitsberekeningen in een aanvulling op het MER op een aantal punten nader te onderbouwen.

Aanvulling

In de aanvulling wordt toegelicht dat de luchtkwaliteit van de Koegorspolder berekend is door de lokale bijdragen van industrie en verkeer op te tellen bij de achtergrondconcentratie op basis van het regionale meetstation. De Commissie is van mening dat de meetgegevens bij Philippine hiermee op een juiste wijze vertaald zijn naar een schatting van de luchtkwaliteit in de Koegorspolder. Ook is beschreven hoe de scheepvaart en vrachtverkeer in de berekeningen zijn meegenomen. De uitkomsten van de verschillende scenario's zijn voldoende toegelicht. In de aanvulling wordt bevestigd dat de PM_{10} concentratie in de Koegorspolder kritisch is en dat betwijfeld wordt of in 2005 aan de grenswaarde van $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ als jaargemiddelde voldaan zal worden. In de aanvulling worden maatregelen voorgesteld die bij de vergunningverlening getroffen zullen worden om de fijn stofemissies te minimaliseren. De Commissie is van mening dat hiermee op dit punt voldoende informatie beschikbaar is gekomen.

4. OVERIGE OPMERKINGEN EN AANBEVELINGEN

In dit hoofdstuk geeft de Commissie adviezen die naar haar mening van belang zijn voor de kwaliteit van de besluitvorming, maar geen betrekking hebben op tekortkomingen.

4.1 Vervolgprocedures glastuinbouwplannen

Ten opzichte van de situatie tijdens de richtlijnenfase en het opstellen van het MER (in 2002) is er iets meer duidelijkheid over de mogelijke toekomstige ontwikkeling van glastuinbouw in het zuiden van het plangebied. Om deze ontwikkeling mogelijk te maken, is een partiële Streekplanherziening door de provincie uitgevoerd. Ook zal een herziening van het bestemmingsplan of een artikel 19 procedure door de gemeente Terneuzen uitgevoerd moeten worden. Momenteel wordt er een locatieonderzoek uitgevoerd met de gehele Kanaalzone als zoekgebied voor glastuinbouwontwikkeling. De Commissie is van mening dat er sprake kan zijn van interacties en knelpunten (bijvoorbeeld tussen kassen en plaatsing van windturbines) tussen enerzijds de geplande activiteiten in het ontwerp-bestemmingsplan en de glastuinbouw. Het in beeld brengen van deze wisselwerking, de wederzijdse beperkingen en mogelijk optredende cumulatie van milieugevolgen kan bijdragen aan een optimale inrichting.

- De Commissie beveelt aan om mogelijke interacties, knelpunten en cumulatieve milieugevolgen in de vervolgprocedures inzichtelijk te maken zodat deze bij de besluitvorming meegewogen kunnen worden. Indien de omvang van de te ontwikkelen glastuinbouw zodanig is dat het m.e.r.-beoordelingsplichtige activiteit betreft, dat wil zeggen groter dan 50 ha, kunnen deze effecten in de op te stellen aanmeldingsnotitie opgenomen worden. Indien de omvang van het glastuinbouwgebied groter dan 100 ha wordt, betreft het een m.e.r.-plichtige activiteit en kunnen de cumulatieve milieugevolgen in het MER voor de glastuinbouwontwikkeling meegenomen worden.

4.2 Geluid

In het MER (zie samenvatting pagina 13) wordt vermeld dat de effecten van de geluidswal op de geluidsbelasting in Terneuzen-Zuid abusievelijk niet verwerkt zijn. De Commissie constateert dat de werkelijk optredende geluidbelastingniveaus lager zullen zijn dan in het MER wordt vermeld.

- De Commissie is van mening dat het hier niet om een essentiële tekortkoming gaat, maar beveelt wel aan om bij het besluit een goede weergave van de te verwachten geluidbelasting te presenteren.